

ชื่อเรื่อง นวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผู้วิจัย จันทร์ศรี สิมสินธุ์ ปริญญา ปร.ค. (นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น)

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ภูมิต บุญทองแดง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รศ.ดร.ทัศนีย์ นาคคุณทรง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการศึกษา ทักษะการทำงาน การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาความต้องการของคนในชุมชน นำมาสู่การสร้างกระบวนการการเรียนรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง เกิดความตระหนักในการเรียนรู้ ยอมรับการเรียนรู้ใหม่ จนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เกิดทักษะการเรียนรู้ ทักษะการทำงาน ทักษะการดำเนินชีวิต ดังนั้นการเรียนรู้ไม่ควรจำกัดอยู่เพียงแคในระบบเท่านั้น การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นเป้าหมายที่ควรได้รับการส่งเสริม กลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มคนสามวัย คือวัยเด็กและเยาวชน วัยผู้ใช้แรงงาน และวัยผู้สูงอายุ บ้านโพนเมือง ตำบลโพนเมือง อำเภอกอเสนา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้การวิจัยแบบผสานวิธี ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก ใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นรอง และประยุกต์ใช้วิธีวิทยา (Methodology) ของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community Based Research) ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสำรวจชุมชน การเปิดเวทีชาวบ้าน การสนทนา การสนทนากลุ่มย่อย ศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน แผนที่ภูมิสังคม เสวนาทางวิชาการ การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาสถานการณ์ด้านการศึกษา ทักษะการทำงาน การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนทั้งในอดีตและปัจจุบัน พบว่า สถานการณ์ด้านการศึกษา ทักษะการทำงาน การดำเนินชีวิต ของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากอดีตการเรียนรู้จะผูกติดอยู่กับ ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ การดำเนินชีวิตอยู่อย่างสมถะ ไม่รับเอาวัฒนธรรมภายนอก

เข้ามาในชุมชน เมื่อเวลาเปลี่ยนไปผู้คนเริ่มเข้าสู่การศึกษาที่เป็นระบบจากนโยบายภาครัฐที่เข้ามา มีบทบาทในการให้ความรู้ มีการสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร หากแต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ เมื่องบประมาณหมดลงทำให้ขาดการต่อเนื่อง ขาดการพัฒนาต่อยอด คนในชุมชนรอภาครัฐเข้ามาเป็นผู้นำเท่านั้น ทั้งที่ศักยภาพของคนในชุมชนมีพร้อมทั้งภูมิปัญญา ใจรักในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ และพร้อมจะเป็นแหล่งสนับสนุนให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน คนสามวัยในชุมชนเกิดสุญญากาศในการเรียนรู้บนฐานคิดนวัตกรรม “การเรียนรู้ตลอดชีวิต ปลุกจิตสำนึกชุมชน” จึงเป็นทางเลือกให้คนในชุมชนอุดช่องว่าง หรือสุญญากาศที่เกิดขึ้นได้

2. การพัฒนานวัตกรรมชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมกับชุมชน พบว่า กระบวนการเรียนรู้ใหม่ที่ใส่เข้าไปในชุมชน โดยผ่านกิจกรรมสามด้าน คือ ด้านการศึกษา ทักษะการทำงานและการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย 1) การสร้างกลุ่มการเรียนรู้ 2) สถาปนากลุ่มผ่านการรับรู้ มีทำที่ยอมรับ และแสดงความเป็นเจ้าของ เพื่อสร้างจิตสำนึกจนเกิดเป็นพลัง 3) การออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกัน เชื่อมโยงทั้งการเกษตร การพัฒนาท้องถิ่น ความพอเพียง ภูมิปัญญา จิตอาสา ศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม 4) การขับเคลื่อนกิจกรรมกลุ่มบนฐานคิดและคุณลักษณะของนวัตกรรมชุมชน และ 5) เสริมสร้างพลังกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ขับเคลื่อนด้วยองค์กรนวัตกรรม คือ สถานีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านวงล้อการเรียนรู้ต่อเนื่อง 3 วงล้อ คือ 1) วงล้อแห่งข้อมูล 2) วงล้อการจัดการข้อมูลให้เป็นความรู้ และ 3) วงล้อการจัดการความรู้ให้เกิดปัญญา นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์คุ้มค่า และย้อนกลับหมุนไปอย่างต่อเนื่องไม่มีสิ้นสุด สถานีเรียนรู้และวงล้อการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต คือ นวัตกรรมที่เหมาะสมกับชุมชน สามารถขยายผลไปยังเครือข่าย และชุมชนอื่นต่อไป

3. ศึกษาพฤติกรรมของคนในชุมชน ที่ผ่านกิจกรรมในนวัตกรรมชุมชน เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า คนในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงประจักษ์ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ เกิดความพึงพอใจในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนของตนและชุมชนอื่น เกิดผู้นำ เกิดการสร้างเครือข่าย และนำผลการขับเคลื่อนกิจกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเริ่มที่ตนเอง ครอบครัว ชุมชน จนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี มีความเหมาะสม สามารถสร้างภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต พ้นจากจุดเสี่ยง เกิดการแสวงหาความรู้ เมื่อมีความรู้ย่อมนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ เกิดทักษะในการดำเนินชีวิต เกิดอัตลักษณ์ของชุมชน คนในชุมชนตระหนักว่าการเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนทุกคน และการเรียนรู้นั้นเป็นการเรียนรู้ ที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต

Title : Community Innovation for Lifelong Learning

Author : Jansri Simsin **Degree** Ph.D. (Innovation for Local Development)

Advisors : Dr. Phoosit Boonthongtherng Chairman

Assoc. Prof. Dr. Thatsanee Nakunsong Committee

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2015

ABSTRACT

This research aimed to study educational situations, working skills, and livelihood of people in the community from past and present in order to understand problems and needs. It led to the creation of new learning processes and reinforced the community to be strong, aware of learning, and open to new learning, which influenced the change of behaviors and the creation of working and living skills. Learning should not be limited only to the education system, but lifelong learning is a goal that should also be supported. Target samples were 3 groups of different ages consisting of children and youth, working-age people, and the elderly who were from Ban Phon Mueang, Tambon Phon Mueang, Amphoe At Samat, Roi Et. The study used mixed methodology which majorly focused on the qualitative data and the quantitative data subsequently. Community-based research of The Thailand Research Fund was also applied to the study. Data collection instruments included community survey, local forum, focus group, small group discussion, study of community history and social map, academic conference, and interview. Content analysis was used to analyze collected data.

The findings show that:

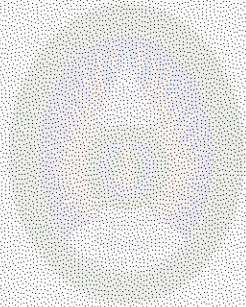
1. After studying educational situations, working skills and livelihood of people in the community from past and present, the research found the rapid change. In the past, learning was associated with tradition, cultures and beliefs. The livelihood of people was plain and simple. The people did not bring external cultures into the community. As time changed, people began to study in the educational system offered by the government.

The system took a major role in educating, and the government supported budgets and personnel. However, there was still a problem. When running out of the budget, there was the lack of continuity and the lack of further development. People in the community waited only for the public sector to do things; though, they were potential, had wisdom, thirst for knowledge and had a passion for learning. Their learning resources were available, supported for sharing knowledge, and enabled activity participation of the community. The 3 groups of different ages in the community had no ideas in learning. Therefore, the innovative thinking, "Lifelong learning awakens community awareness", was an alternative to the community to fill the gap.

2. The development of community innovation for lifelong learning that was suitable for the community was putting the new learning process into the community. The process covered 3 activity dimensions: education, working skills, and livelihood. It consisted of the following procedures: 1) forming a learning group, 2) establishing the group by building the recognition, acceptance, and possession to create the powerful conscious mind, 3) designing activities that linked agriculture, local development, sufficiency, wisdom, volunteer, religious, tradition and culture. 4) driving group activities based on the thinking and attributes of community innovation, and 5) empowering the groups for learning together and driving through Lifelong Learning Center and 3 continuous learning circle. The learning circle comprised 3 steps: getting information, managing information to be knowledge, and managing knowledge to be wisdoms and use it valuably. The learning circle will rerun continuously without end. The Lifelong Learning Center and the continuous learning circle was the appropriate innovation for the community and can also be expanded to a network and other communities.

3. The behaviors of people in the community who experienced activities in community innovation for lifelong learning were found that their behaviors changed empirically. The people thirst for knowledge and learning, and were satisfied in exchanging knowledge among their community and other communities. They had a leader, created connection, and applied the results of driving activities to use in everyday life by starting with

their own selves, their family, and their community. Consequently, the change was better, appropriate, and became the reinforcement for life to avoid risk and pursue knowledge. When the people had knowledge, they used it to be advantage, generated living skills, and created the identity of the community. The people in the community recognized that learning was the duty of every person, and learning was a lifelong learning.

UNIVERSITY OF SAIGON
HANOI UNIVERSITY